

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 20261/2022
09.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ обоје из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Марковић адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Млађан Ивановић адвокат из ..., ради уређења начина одржавања личних односа, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 189/22 од 22.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 09.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 189/22 од 22.05.2022. године и пресуда Основног суда у Параћину П2 261/19 од 11.02.2022. године, и **ПРЕСУЂУЈЕ**:

УРЕЂУЈЕ СЕ начин одржавања личних односа малолетног ГГ и тужилаца једном у две седмице - уторком од 16 до 18 часова у ..., без присуства тужене, и за крсну славу тужилаца - Светог Никољу, од 10 до 20 часова, осим у време када отац малолетног детета борави у ..., тако што ће тужиоци преузимати дете из његовог домаћинства у ... и враћати га у исто место.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев у делу којим су тужиоци тражили да одржавају личне односе са малолетним ГГ и сваког последњег викенда у месецу - од петка у 18 часова до недеље у 18 часова.

Свака странка сноси своје трошкове поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину П2 261/19 од 11.02.2022. године, ставом првим изреке, уређен је начин одржавања личних односа тако што је одређено да ће тужиоци одржавати личне односе са својим унуком, малолетним ГГ који је поверен на самостално вршење родитељског права туженој, једном у две недеље - уторком у времену од 16 часова до 18 часова у ..., без присуства мајке, где би се обављало преузимање и враћање испред домаћинства, а који модел одржавања личних односа се неће примењивати у периодима када отац малолетног детета ДД борави у ... . Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 189/22 од 22.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Основног суда у Параћину П2 261/19 од 11.02.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију из свих законских разлога.

Тужена је дала одговор на ревизију са предлогом да се иста одбаци јер су је изјавила лица која не могу бити странке, или да се одбије као неоснована.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужилаца је дозвољена јер је чланом 208. Породичног закона прописано да је ревизија увек дозвољена у поступцима у вези са породичним односима, осим ако тим законом није друкчије одређено. Тужиоци могу бити странке у поступку - имају страначку способност (члан 74. став 1. ЗПП), а на основу члана 61. став 5. Породичног закона и страначку легитимацију у овом спору, као сродници - баба и деда по оцу малолетног детета.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене чланом 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП као разлози за овај правни лек.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетни ГГ је рођен ... године у браку тужене и сина тужилаца, закљученом 20.02.2016. године. Заједница живота дететових родитеља фактички није ни остварена, а њихов брак је разведен пресудом П2 66/17 од 16.08.2019. године, којом је тужена одређена за родитеља који ће самостално вршити родитељско право. Дете са мајком живи у ..., а пребивалиште тужилаца налази се у ..., где је и пребивалиште дететовог оца који сада живи и ради у ... . У бракоразводном спору је, уз уважавање чињенице да отац детета живи и ради у иностранству, уређен начин одржавања њихових личних односа - у континуитету осам дана када отац борави у ..., од петка у 10 часова до суботе у наредној седмици у 19 часова и 15 дана током лета, као и на дан очеве крсне славе, сваки други државни и хришћански верски празник, сваки други рођендан детета. Код детета постоји мешовити развојни поремећај у чијем лечењу су ангажовани логопед и дефектолог, које дете посећује четири пута недељно, а по њиховим упутствима наставља рад у кућним условима са мајком. Дете је укључено и у активности музичког забавишта, школе спорта, а с`обзиром на узраст и ... образовања. Органи старатељства надлежни по местима пребивалишта тужилаца и детета сагласни су у мишљењу да је у интересу детета да личне односе са тужиоцима одржава и ван времена које проводи у њиховом домаћинству када се остварује, судском одлуком уређени начин одржавања личних односа са оцем. Мишљење органа старатељства је да се лични односи тужилаца и детета, осим у време када његов отац борави у ..., остварују једном у две седмице - уторком од 16 часова до 18 часова, у месту дететовог пребивалишта. Боравак детета у домаћинству тужилаца током једног викенда у месецу процењен је као додатно ремећење његовог ритма живота све док оно, с`обзиром на индивидуалне тешкоће у

развоју, не развије капацитете за прилагођавање. Негативан став органа старатељства по питању боравка детета у домаћинству тужилаца током једног викенда у месецу образложен је и другим факторима - породичним контекстом, компликованим разводом његових родитеља, немогућношћу постизања договора и изостанка сарадње породица порекла његових родитеља и путовањем детета на релацији ... - ... .

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, суд је закључио да је основан захтев тужилаца којим су тражили да им се омогући одржавање личних односа са унуком.

Одредбом члана 61. став 5. Породичног закона прописано је да дете има право да одржава личне односе са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост, ако то право није ограничено судском одлуком. У конкретном случају, није утврђено постојање разлога који би искључили право детета да одржава личне односе са тужиоцима. Органи старатељства су проценили да је одржавање таквог односа, и онда када дете не борави код оца, у најбољем интересу детета јер се на тај начин доприноси развоју и очувању његовог ширег породичног идентитета.

Начин одржавања личних односа који је предложио орган старатељства, једном у две седмице - уторком од 14 до 16 часова у месту дететовог пребивалишта, обе странке су у суштини прихватиле. Такав начин одржавања личних односа се без нарочитих сметњи и потешкоћа већ извесно време и остварује по решењу суда од 28.05.2020. године, којим је у овом поступку одређена привремена мера са важношћу до његовог правноснажног окончања. Орган старатељства се није посебно изјаснио о боравку детета у домаћинству тужилаца на дан њихове крсне славе, онда када дететов отац није у могућности да допутује у ..., с`обзиром да је у бракоразводном спору одлучено да ће тај дан дете проводити код оца. По оцени суда, не постоје сметње да у таквој ситуацији дете борави код тужилаца јер се очување ширег породичног идентитета остварује и кроз право детета да зна и чињенице у вези своје породице, као што су порекло, вера, традиција и обичаји.

Захтев тужилаца да дете проведе у њиховом домаћинству последњи викенд у месецу, по оцени суда, за сада није прихватљив са становишта најбољег интереса њиховог унука. Специфичне околности овог случаја оправдавају одбијање тужбеног захтева у том делу из оних разлога које је навео и орган старатељства. Учени мешовити развојни поремећај детета и неразвијене способности његовог прилагођавања, уз друге његове обавезе - третмане код дефектолога и логопеда, похађање предшколског образовања и слично, не би добро утицали на његов животни ритам. Осим тога, на овакву одлуку утичу и друге околности - породична ситуација, однос родитеља детета и њихових породица, али и време које дете проводи у домаћинству тужилаца кад, у складу са судском одлуком борави код оца. По исказу датом у поступку за развод брака отац детета из иностранства долази пет пута годишње, што потврђују и жалбени наводи тужилаца да би дете са њима проводило само пет до шест викенда годишње.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци - преиначене пресуде нижестепених судова и у целости одлучено о захтеву тужилаца за одржавање личних односа са унуком.

Одлука о трошковима поступка донета је применом члана 207. Породичног закона, имајући у виду да су обе странке имале трошкове и да је поступак окончан делимичним усвајањем тужбеног захтева, а нарочито да је спор вођен превасходно ради остваривања права детета, а не права тужилаца.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић